

технології ведення галузі та адаптуватися до наслідків зміни клімату, розробляти інноваційні стратегії, які дозволять галузі розвиватися в умовах, що швидко змінюються.

Список використаних джерел:

1. Головка В., Мешкова В., Злотін А. (2009). Сільськогосподарська екологія: навч. посіб. для ВНЗ, Х., «Еспада»: 624 с.
2. Зачиняев Я. В., Анищенко А.А. (2005). Экологические проблемы коневодства. *Вісник Дніпропетровського університету. Біологія, екологія*, 13(1): 99-102.
3. Ковальчук Н.А. (2016). Екологічні проблеми в конярстві. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького*, т. 18, № 2(67): 113-115.
4. Ahmed, M. (2023). The Science of Climate Change. *In the Palgrave Handbook of Global Sustainability Cham: Springer International Publishing*: 195-222. doi:10.1007/978-3-030-38948-2_22-1
5. Lindinger, M.I., Waller, A.P. (2022). Physicochemical analysis of mixed venous and arterial blood acid-base state in horses at core temperature during and after moderate-intensity exercise. *Animals*, 12(15)^ 1875. doi: 10.3390/ani12151875

Abstract: the issues of ecological research in horse breeding are considered. The role of horses as representatives of the biocenosis and their impact on the environment are established. The hypogenic impact on the biotope is analyzed depending on the technology of keeping horses. Special attention is paid to the issues of manure processing and reducing greenhouse gas emissions, as well as the negative impact of climate change on the horse breeding industry.

Keywords: horses, ecology, biocenosis, biotope, hypogenic environmental factor, greenhouse gases, climate change

УДК 338.433

СУЧАСНИЙ СТАН ПТАХІВНИЦТВА ПІВДНЯ УКРАЇНИ

Любенко О.І., канд. с.-г. наук, доцентка

Херсонський державний аграрно-економічний університет,

e-meil: liubenko_o@ksaeu.kherson.ua

Анотація: З'ясовано важливість галузі птахівництва для розвитку аграрного сектору Півдня України та забезпечення продовольчої безпеки, проаналізовано динаміку виробництва продукції птахівництва по трьом областям південного регіону країни, визначено та проведено порівняння тенденцій обсягів виробництва харчових яєць у загальному обсязі країни, названо основних лідерів з виробництва продукції птахівництва в Миколаївській області, з'ясовано та проведено градацію зовнішніх факторів впливу на об'єми виробництва підприємств, що виробляють продукцію птахівництва.

Ключові слова: продукція птахівництва, виробництво, Південь України, частки виробництва харчових яєць, темпи змін, фактори впливу

Птахівництво – одна з динамічніших галузей сільського господарства, що забезпечує населення м'ясом, яйцями, пір'ям та іншою продукцією, завдяки високій біологічній продуктивності птиці, відносно низьким витратам на вирощування та короткому виробничому циклу ця галузь за останні десятиліття набула особливого значення у продовольчій безпеці світу. Птахівництво є галуззю, що вирізняється надзвичайно високою динамічністю розвитку і є поза конкуренцією щодо затрат кормів та праці на одиницю

продукції [1, 2]. У глобальному масштабі птахівництво демонструє стійке зростання, а для України воно є стратегічно важливим сектором агропромислового комплексу, здатним забезпечувати внутрішній ринок та формувати експортний потенціал. Стан птахівництва на Півдні України характеризується складнощами через війну, які призвели до втрати об'ємів виробництва, порушення логістики та проблем з електропостачанням, галузь птахівництва демонструє певну стійкість, а великі холдинги інвестують у модернізацію, тоді як менші виробники змушені зупиняти свою діяльність, але незважаючи на виклики, загальне виробництво продукції птахівництва в Україні показує позитивну динаміку.

На сьогодні виклики, з якими стикаються виробники продукції птахівництва на Півдні України це порушення логістики, блокування портів та інші логістичні проблеми, що ускладнюють ланцюги постачання як кормової бази так і реалізацію самої продукції, перебої з постачанням електричної енергії також впливають на виробничі процеси, збільшення цін на комбікорми, які складають понад 70% собівартості, негативно впливає на рівень рентабельності виробництва продукції, зменшення купівельної спроможності, фінансові труднощі населення обмежують внутрішній попит.

Галузь птахівництва загалом прагне до модернізації та підвищення ефективності, про що свідчить аналіз ринку експертами, спостерігається відновлення та навіть зростання поголів'я птиці в цілому та на підприємствах. Великі агрохолдинги продовжують інвестувати в модернізацію виробництва, включаючи власні кормові заводи та системи енергозабезпечення, внаслідок повномасштабного вторгнення росії, птахівництво Півдня України зазнало значних руйнувань, але демонструє ознаки відновлення та адаптації.

Регіони Півдня України, особливо Херсонська та Миколаївська області, зазнали найбільших втрат через близьке розміщення до лінії фронту, велика кількість птахофабрик було знищено, розграбовано або пошкоджено, що призвело до значного скорочення поголів'я птиці та падіння обсягів виробництва як харчових яєць так і м'яса птиці. Блокування морських портів та руйнування транспортної інфраструктури ускладнили експорт продукції та імпорту кормів, ветеринарних препаратів, обладнання, саме це змусило підприємства шукати нові, складніші та дорожчі маршрути, зокрема через порти Румунії та Болгарії, через обмеження експорту в ЄС українські птахівники переорієнтувалися на ринки Близького Сходу, Північної Африки та Азії, ці зміни стали стратегічними шляхами для збереження експортного потенціалу.

Херсонська та Миколаївська області – це регіони, що сильно постраждали від бойових дій та окупації, мають найбільші проблеми з відновленням галузі птахівництва, але незважаючи на значні втрати, малі та середні господарства, а також частина віцілих великих підприємств намагаються відновити виробництво, необхідно зауважити, що Одеська область демонструє позитивну динаміку розвитку галузі тваринництва, включно з птахівництвом, навіть в умовах війни, за даними Одеської ОВА, у 2025 році виробництво м'яса птиці в області зросло майже на 10%, це свідчить про адаптацію та інвестиції в регіональні потужності, що розташовані далі від активних бойових дій.

До війни Херсонська область була одним із лідерів в Україні з виробництва яєць. У 2018 році регіон посідав третє місце за цим показником, забезпечуючи 9,9% загальнонаціонального виробництва. Виробництво яєць у Херсонській області було критично пошкоджене внаслідок повномасштабного вторгнення росії в Україну, регіон, що раніше був великим виробником харчових яєць, а саме філія «Чорнобаївське» зазнало значних руйнувань, птахофабрика була найбільшим підприємством з виробництва яєць у Європі, що входило до агрохолдингу «Авангард», вона забезпечувала до 30% українського ринку. Унаслідок окупації та бойових дій птахофабрика була розграбована та повністю знищена, понад 4 мільйони курей загинули від спраги та голоду, оскільки підприємство було відрізане від електропостачання та логістичних шляхів, за оцінками, прямі фінансові втрати лише від знищення Чорнобаївської птахофабрики сягнули 800 мільйонів гривень, а загальні збитки агрохолдингу в регіоні оцінюються в 12 мільярдів гривень, станом на жовтень 2025 року роботи з відновлення підприємства неможливі через постійні обстріли з боку

російських військ.

Виробництвом яєць у Миколаївській області займаються такі провідні підприємства, як ФГ «Орбіта» воно виробляє понад 54602 тис. шт. яєць за рік, ПП «Аграрне підприємство «Благодатненський птахопром» виробляє 53324715 тис. шт. яєць, ФГ «Світанок» виробляє 62000 тис. шт. яєць за рік, ДП «Дослідне господарство «Зорі над Бугом» виробляє понад 9524 тис. шт. яєць, це свідчить про наявність як великих, так і менших виробничих потужностей у сфері птахівництва зазначеної області, що спеціалізуються на виробництві харчових яєць.

У 2024 році в Одеській області спостерігалось зростання промислового виробництва яєць, загалом по Україні промислове виробництво яєць зросло на 7% порівняно з аналогічним періодом 2023 року. Промислове виробництво яєць в Україні за 10 місяців 2024 року досягло 4,9 млрд штук, що на 7% більше, ніж за той самий період минулого року, Одеська область є однією з великих степових областей, яка спеціалізується на птахівництві, можна сказати, що її показники також сприяють загальному зростанню виробництва не тільки харчових яєць а й виробництва м'яса сільськогосподарської птиці.

На сьогодні найбільші українські компанії з виробництва м'яса птиці «Миронівський хлібопродукт», «Овостар Юніон» та інші, вони формують значну частку внутрішнього ринку та мають сталі позиції на зовнішніх ринках. Українське куряче м'ясо активно експортується до країн Близького Сходу, Європейського Союзу, Африки та Азії. За останні роки виробництво м'яса птиці в Україні становило понад 1,3–1,5 млн тонн щороку, що робить його основним видом м'яса у структурі споживання.

Перспективи розвитку птахівництва Півдня України полягають у відновленні та зростанні виробництва, особливо до рівня, що передував повномасштабному вторгненню, а також у значному зростанні експортної складової, найближчим часом очікується стабільне зростання показників виробництва, що буде стимулюватися сприятливими умовами на міжнародних ринках та низькими цінами на українську продукцію. Успіх галузі значною мірою залежить від здатності підприємств виходити на зовнішні ринки та конкурувати на міжнародному рівні, що визначатиме подальший розвиток окремих підприємств та галузі в цілому, прогнозується, що країна зможе досягти довоєнного рівня виробництва як м'яса птиці так і харчового яйця до 2033 року, демонструючи середньорічне зростання 1,1%.

Висновки. Не зважаючи на виклики, галузь птахівництва демонструє стійкість, за прогнозами, виробництво м'яса та яєць поступово відновлюється, підприємства поступово починають перехід на вільне утримання курей, згідно з євроінтеграційними зобов'язаннями, це вимагає від товаровиробників суттєвих інвестицій в модернізацію їх підприємств, що може розтягнутися на десятки років, постійні ризики, пов'язані з війною (відключення електроенергії, мобілізація працівників), залишаються значним фактором, що впливає на стабільність виробництва, особливо для виробників малого та середнього бізнесу. Сучасний стан птахівництва на Півдні України є складною картиною, де значні втрати та руйнування контрастують із зусиллями щодо відновлення та пошуком нових ринків. Регіони, що постраждали найбільше, стикаються з тривалим процесом відбудови, тоді як інші адаптуються до нових реалій, демонструючи позитивну динаміку.

Список використаних джерел:

1. Буряк Р. І. Дослідження та прогнозування кон'юнктури ринку продукції птахівництва України. *Науковий вісник НУБІП України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес*. 2017. № 260. С. 41–53.
2. Формування попиту та пропозиції на ринках основних видів тваринницької продукції / Ільчук М. М., Коновал І. А., Кирилюк О. Ф., Гурська І. С. Київ : ЗАТ «Нічлава», 2012. 363 с.

Abstract: The importance of the poultry industry for the development of the agricultural sector of Southern Ukraine and ensuring food security has been clarified, the dynamics of poultry production in three regions of the southern region of the country have been analyzed, trends in the production of table eggs in the total volume of the country have been identified and compared, the

main leaders in the production of poultry products in Mykolaiv region have been named, external factors of influence on the production volumes of enterprises producing poultry products have been clarified and gradation has been carried out.

Keywords: poultry products, production, Southern Ukraine, shares of table egg production, rates of change, factors of influence

УДК 635.6:631.5

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ВИСОКОНЕКТАРНИХ КУЛЬТУР ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ КОРМОВОЇ БАЗИ БДЖІЛЬНИЦТВА

Разанова О.П., канд. с.-г. наук, доцентка

Вінницький національний аграрний університет

e-mail: olenaop0205@ukr.net

Капріца В.О., аспірант

Вінницький національний аграрний університет

e-mail: viktorkapritsa@gmail.com

Анотація. Одним із перспективних шляхів підвищення ефективності медозбору є використання високонектарних медоносних культур. Метою дослідження було визначити нектаропродуктивність мордовника круглоголового в умовах Вінницької області та оцінити його вплив на продуктивність бджолиних сімей. У ході досліджень визначали нектаропродуктивність медоносу, його біологічні показники та вплив на продуктивність бджолиних сімей. Встановлено, що тривалість цвітіння, кількість пагонів, суцвіть і квіток, а також сахаристість нектару підвищуються з віком насаджень, сприяючи збільшенню загальної нектаропродуктивності. Використання у медоносному конвеєрі мордовника круглоголового дозволило підвищити валове та товарне виробництво меду, а також воскову продуктивність бджіл.

Ключові слова: бджоли, медоносна база, нектаропродуктивність, цукристість, мордовник круглоголовий

Україна характеризується сприятливими природно-кліматичними умовами та вигідним географічним розташуванням, що створює широкі можливості для розвитку бджільництва. Проте останніми роками спостерігається тенденція до скорочення чисельності бджолиних сімей і зниження їх продуктивності. Серед основних чинників, що зумовлюють таку ситуацію, несприятливі погодні умови, зокрема часті літні посухи, а також зменшення кількості рослин, які забезпечують бджіл нектаром і пилом. Особливе занепокоєння викликає скорочення площ посівів медоносних культур [1]. У структурі ентомофільних посівів в основному переважають соняшник (приблизно 60 %) і озимий ріпак (близько 37,5 %), що зменшує різноманіття джерел нектару у другій половині літа. Для покращення кормової бази бджіл застосовують різні заходи. Одним із перспективних шляхів розширення медоносної бази є введення у культуру високонектарних видів рослин, які характеризуються стабільною продуктивністю. До таких видів належить мордовник круглоголовий, який характеризується посухостійкістю, невибагливістю до ґрунтів і здатністю тривалий час підтримувати виділення нектару навіть у спекотний період [2-4]. У зв'язку з потеплінням та частими літніми засухами значення мордовника круглоголового як пізнього літнього медоноса істотно зростає. Тривалість його цвітіння в середньому становить близько 36 діб (з